

Heid Cat zondag 3

Zonde 1 diepte 2 scherpte 3 breedte

Gemeente,

Elk mens heeft dat wel eens. Een besef van schuld, van gefaald te hebben. Tegenover je ouders, je kinderen, je vrienden. Je had het ander moeten doen. En had ik dat maar gedaan. Zolang ons geweten nog spreekt hebben we dat bij tijden. Soms is dat besef licht aanwezig, soms voel je het zwaar. Soms is het kortstondig en weer zo vergeten, soms blijft het langer je bij. Alleen dat is nog geen zondekennis. Dat hoeft het tenminste niet te zijn. Denk aan Bijbelse voorbeelden als farao die soms er last van had dat hij zich verzet had tegen Mozes, aan Saul, die wel eens zei tegen David: je bent rechtvaardiger dan ik. Denk aan Judas die letterlijk zegt: ik heb gezondigd, maar het is geen echte zondekennis.

En toch is die echte zondekennis nodig. Want die leert ons de verlossing zoeken buiten onszelf in Jezus. Die maakt ons dankbaar, echt dankbaar. Dus die echte zondekennis is een geschenk. Hoort bij het leven met de Heere. Op weg naar de hemel zal die er zijn. En zonder die echte zondekennis komt niemand in de hemel, want komt niemand tot Christus.

Dan moeten we dat wel goed zien. Dat schuldbesef dat iedereen wel eens heeft en echte zondekennis. Hoe verhouden die zich tot elkaar? Het is niet zo: je hebt wel eens schuldgevoel, een beetje of wat meer. En als het nu heel veel wordt dan is het op een bepaald moment zondekennis geworden en dan heb je dat. Nee, zondekennis is anders dan alledaags schuldgevoel. Niet per se dieper, maar anders van samenstelling. En dat is een levenslange oefening. Echte zondekennis kan weer vervluchten, maar ook verdiepen en verinnigen.

Maar wat is dat dan? Echte kennis van je zonde. Over je misdaden. En ik zou zeggen: neem eens één zonde in gedachten. Eén ding wat je verkeerd deed, of niet deed wat je wel had moeten doen. Een daad, of een woord of een gedachte. Houd eens één zonde in je gedachte. Hebt u hem? Dan gaan we daar eens naar kijken en over nadenken. Ik hoop echt dat je dat wilt. Want in Psalm 51 lezen we: want ik ken mijn overtredingen en mijn zonde is steeds voor mij. Ik ken, ik zie in, ik doorzie. Echte zondekennis wil er bij stilgezet worden. Laat zich arresteren. Heeft niet iets van: nou ja, dat het niet mocht weet ik nou wel, kom op, niet bij blijven hangen niet meer aan denken. Echte zondekennis, en dat is het eerste element dus, wil zich erbij laten

bepalen. Heere, toont U me maar hoe erg het is. Die bereidheid. Is er die? En u hebt één zonde in uw heinnering genomen.

1 diepte

Wat is nu echte zondekennis? Psalm 51: in zonde ben ik geboren en in ongerechtigheid heeft mijn moeder mij ontvangen. Slot van antwoord 7. In zonde ontvangen en geboren. Dat noemt de kerk 'erfzonde'. Zoals een spons in water gehouden word. En dat water doortrekt elk vezeltje van de spons. Zo ben ik in zonden ontvangen geboren. Helemaal doordrenkt van zonden. En dat vanaf mijn allereerste levensbegin. Nog voor mijn geboorte, ja in de schoot van mijn moeder.

Daar was David achtergekomen. Na zijn zonde met Bathseba en Uria. Overspel en moord. Twee keer was zonde omhooggespoten uit zijn leven. En als ze naar olie boren in de Waddenzee en er spuit ergens een straal omhoog dan weten ze genoeg: er zit een olieveld onder. Die ene zonde die je doet of denkt is die straal die opspuit. Dan weet je genoeg: er zit een veld onder van binnen bij me. Al van jongs af aan. Zonden die ik doe of zeg of denk, ook waar u nu aan denken zou, zijn geen vlekken van buitenaf die je wegpoetst en klaar, maar het is opborreling van binnenuit. Elk moment kan het weer opborrelen en terugkomen. Zonde is geen vreemd element van buitenaf, maar is mij zo eigen, komt zo van binnenuit. Het komt eruit omdat het er in zit. En blijft zitten. Dat is het tweede element van ware zondekennis: die zonde zit in mij, is mij niet vreemd, niet wezenvreemd, maar is het meest eigene wat ik heb en ben. Het zat er altijd al in. En het kan er elk moment weer uitkomen.

Ja, dan kun je natuurlijk vragen: kan ik daar wat aan doen dat ik zo ben? En altijd zo was en blijven zal? Hoe komt dat? Nu, met ons verstand weten we dat wel: begin van antw 7. Omdat we in Adam hebben gezondigd en door de zondeval onszelf verdorven hebben, hebben uitgeleverd aan de satan om ons te laten injecteren met alle ongerechtigheid. Nu weet ik, je kunt altijd denken: ja, maar dat was ik toch niet, dat was Adam, en waarom kom ik verloren op de wereld voor ik iets heb kunnen doen, enz. Mijn verstand weet het ook niet, maar mijn ziel beleeft in echte zonde kennis: Heere, U hebt recht op mij. Op alles van mij. En ik geef het U niet. En dat is mijn schuld. Elke dag stem ik met Adam in en geniet ik van mijn zondige natuur. En ik zou net als hij gedaan hebben. Heere, U bent goed en ik ben slecht. Tegen U, U alleen heb ik gezondigd. Dat is het 3^e element uit Psalm 51. Tegen U heb ik gezondigd. U krijgt niet wat U waard bent. U doe ik tekort. Ik ben totaal tegenovergesteld aan Uw bedoeling.

En zo komt het 4^e element van Psalm 51. Kijk, deze zondekennis schreeuwt om vergeving. Echte zondekennis dringt naar het kruis. Echte zondekennis is niet van bepaalde diepte, maar van bepaalde richting. Naar het kruis. De stroming naar het kruis. De rivier van echte zondekennis heeft een stroming naar het kruis. Want iets anders helpt niet: vergoelijken is niet aan de orde, verbeteren is uitzichtsloos, vergeten lukt niet meer, vernieuwen helpt niet, want al zou ik volmaakt worden vanaf nu, dat neemt het verleden niet weg vanaf mijn ontvangenis. Vergeven dat is het enige dat redden kan. Alleen vergeving. En daar hoor ik van Jezus. Ontvangen van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria. Zondeloos van natuur, van Zijn ontvangenis af. Zondag 14 belijdt: waardoor Hij mijn zonde waarin ik ontvangen en geboren ben volkomen bedekt. Volkomen bedekt. En wat bedekt wordt zie je niet meer. Ziet God niet meer. Echte zondekennis trekt aan op Christus. De richting bepaald de echtheid. En bij Christus zie ik en mag ik weten, ja, mijn zondekennis is echt geweest.

Is dat uw zondekennis? U had iets in herinnering genomen. Heeft het je bij Christus gebracht? Dan en daar zie je dat je zondekennis echt is. Want je hebt erover nagedacht wat het nu precies was, je hebt gezien dat het bij je wezen behoort, dat je God tekort doet, dat alleen vergeving redden kan. Stromend naar het kruis. Getrokken tot Hem, Die volkomen bedekt. Van begin tot eind. Dat is echte zondekennis. Als je schuldgevoel je daar niet brengt, is het nog geestelijke dood. Ga je ermee verloren.

En deze zondekennis, die kan vervluchtigen. Weer verdampen. Ondiep worden. Dat is erg. Dat drijft je weg van Christus. Maakt afstand. Deze zondekennis wil verdiept worden een geloofsleven lang. O God, leer mij wat mijn zonde is, doe het mij kennen. O Heere, wat een diepe diepe schacht van ongerechtigheid van mijn ontvangenis af aan. Alle krioelt er rond van binnen, nergens te goed voor, overal tot in staat. En ik schud het net van me af. En het is tegen U, heilige Schepper, genadige Vader, heerlijke Christus, dierbare Geest dat ik zondig. O, vergeef, vergeef mijn schuld. Want er valt niet mee te leven. Nog geen dag, geen uur, geen minuut. Dan maar een schietgebed onder mijn werk, maar die zonde die ik dacht, sprak, deed, neem hem weg. Zit er die verdieping in uw zondekennis? Of is het vervlakt?

2 scherpte

Dit wordt verder ontvouwd in vraag en antwoord 8. Dat in zonde ontvangen en geboren worden, hoe erg is dat nou precies, wat houdt dat in? En wie Psalm 51 overneemt die zegt: ja Heere, leer het mij maar, doe mij mijn zonde kennen, zoals U die ziet. Dat houdt in dat we geheel en totaal onbekwaam zijn tot enig goed. Dat wordt eerst gevraagd in

vraag 8 en toegestemd in antwoord 8: ja, zo is het, zo erg is het: onbekwaam tot enig goed.

Dat moeten we eerst een goed lezen en opvatten. We hoorden vorige week, zondag 2, wat 'goed' is. Iets is goed als het gebeurt uit liefde tot God en de naaste. Uit pure dankbaarheid om wie God is, uit zuivere gerichtheid op Zijn eer en het heil van mijn naaste, ook al vind ik het een vervelend, irritant mens dat mij altijd last bezorgd. Dat is goed. Daartoe ben ik totaal onbekwaam van nature.

Maar ik kan dus wel knappe dingen doen, of nuttige dingen, of behulpzame dingen. Met de gaven en talenten die God mij gegeven hebt, zoals Hij mij geschapen, geformeerd heeft. Met gaven en talenten, dingen waar ik goed in ben. Met mijn beperkingen en vakken waar ik totaal geen knobbel voor heb. Hoe ik eruit zie: kort of lang, kleur haar en ogen, en zoveel dingen meer die bepalen hoe ik eruit zie. Leuk om te zien of minder leuk in eerste oogopslag. Wat ik aankan lichamelijk maar ook mentaal, zo ben ik geschapen. Dat te belijden wil bewaren voor minderwaardigheids gevoelens. Bewaren voor de gedachte dat ik minder ben dan anderen. Nee, wat dat betreft mag ik er zijn zoals ik ben en heeft de HEERE het zo gewild. Met mijn gaven en talenten op verschillend gebied heeft God mij geschapen en gewild. En als ik de dingen niet kan, niet zo goed kan als een ander, is dat volstrekt geen schuld. De Heere heeft mij die talenten niet of minder gegeven en dat hoef ik mij niet aan te rekenen. Maar het gaat erom dat ik met mijn gaven en talenten, en met mijn beperkingen God liefheb boven alles en mijn naaste als mijzelf. En daartoe ben ik onbekwaam. Onbekwaam tot enig goed. Dus daar valt zeker ook onder: onbekwaam om echt te bidden, om God te vrezen en te dienen. Want dat vraagt liefde, gerichtheid op Zijn eer. En dat zit er niet in bij mij. Dat is onmogelijk. Zoals een vis onmogelijk kan leven op het land. Daar kan hij niet ademen. Of die vis nou klein is of groot, of je hem meer of minder eten geeft, dat verandert er niks aan: hij kan niet leven op het land, hij wil het ook niet. Dan zou hij van binnen een heel nieuw orgaan moeten hebben moeten krijgen. Als je hem op land trekt met je hengel spartelt hij aan alle kanten tegen. Hij wil terug, het water in, van het land af. Ik kan God niet dienen, liefhebben, vrezen, vertrouwen, bidden. En als iemand mij ernaartoe wil trekken, spartel ik tegen, wil ik niet. Laat me met rust, laat me mijn gang gaan. De scherpte van de zonde: ik ben een vijand van het Evangelie, van mijn eigen zaligheid.

Onbekwaam tot enig goed. En Jezus zei tegen Nicodemus: jij moet wederom geboren worden. Hij dacht zoveel te hebben, gedaan te hebben. Een toren hoog. Zoveel gedaan voor de kerk, voor de godsdienst, voor de maatschappij, voor mijn naaste. En zoveel niet

gedaan te hebben. Niet gevloekt, niet gestolen, niet enz enz. Een toren hoog boven anderen uit. Maar tenzij dat iemand wederom geboren word hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. Dat geldt nog. Want we zijn onbekwaam tot enig goed, onbekwaam om God te dienen, te vrezen, te bedoelen, te bidden, te vertrouwen.

En nu komt het. Daar kun je twee dingen mee doen. Je kunt er gelaten onder worden. Nou ja, als ik het dan toch niet kan, en toch niets goeds kan doen in Gods oog, wat zou ik dan, dan kan ik er beter mee ophouden en moedeloos worden of maar he ervan nemen. Kunt u dat, kun je dat? Of: of kun je niet laten te roepen, te schreeuwen. Want ik lig in de golven en dreig weg te zinken. En ik weet het allemaal niet precies: verhouding wedergeboorte en geloof, zondekennis en genade, maar ik kan maar één ding doen: roepen, aanroepen: Heere help, red mij!

Kijk, zo werkt de Heere dat. Zo werkt Christus door Zijn Geest wedergeboorte, nieuw leven. Zo trekt Hij tot Zich. Zo geeft Hij vanuit Zichzelf wederliefde tot God en liefde tot de naaste. Dat nieuwe, waardoor het mijn lust wordt om God te dienen, God te eren, mijn naaste wel te doen. Dat is wedergeboorte. En daarvoor was geen grond in mij. Van nature zocht ik God niet, onbekwaam en onwillige. Wilde ik ontlopen en ontkomen. Wilde ik blijven in water van de geestelijke dood. En toch: door Hem wedergeboren. Omdat Hij het wilde. Omdat de Geest in mij werkte. Omdat Christus voor mij de Geest verworven had. Omdat de Vader mij van eeuwigheid aan Zijn Zoon gegeven heeft. Alles is vrucht van wedergeboorte. Het zoeken, het liefhebben, het dienen, alles vrucht van wedergeboorte. Want ik ben van nature onbekwaam tot enig goed.

Deze zondekennis is echt. Maar die kan vervluchtigen. Dan verliest het geestelijk leven zijn glans en verwondering en dankbaarheid. Alsof ik het zelf bewerkt heb en gezocht, alsof het bij mij hoort zoals ik ben. Maar het wil verdiepen. Een geloofsleven lang. Wie ik ben van nature. Onbekwaam, ik zou nooit zijn gaan zoeken, roepen, geloven, liefhebben; ik zou me losgerukt hebben; mijn eigen verderf gekozen en bevochten hebben, ware het niet dat Christus door Zijn Geest. En als God mij loslaat.....doe ik het nog.

Dat is Evangelie. God begint. Wat voor mensen komen in Zijn Koninkrijk? Die er aanleg voor hebben, iets voor hebben, bekwaam zijn om hem echt te zoeken, lief te hebben, die willen, die graag verlangen..... Nee! Die onbekwaam zijn tot enig goed. U, jij. Zulke mensen brengt Hij in Zijn rijk. Vandaag wil hij het doen.

3 breedte

We kijken nog verder. Die zondige natuur bestaat uit een tweede zijde: onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Geneigd weet u nog: die auto op de berghelling. Zonder bestuurder, die rijdt, die de handrem aantrekt, gaat hij naar beneden, bergafwaarts. Gelukkig heeft kan de bestuurder hem op de handrem zetten of mee omhoog gaan rijden, maar geneigd is en blijft hij om omlaag te gaan. Geneigd tot alle kwaad.

We hadden één zonde in herinnering genomen. Maar nu wordt het verbreed: geneigd tot alle kwaad. Dus niet alleen dat ene. Je zwakke plek, waar je makkelijk in valt, maar alle zonden. Heel de breedte van de 10 geboden. Geneigd ze allemaal te overtreden. Geneigd een afgod te maken, mijn eigen visie door te zetten, te vloeken, de zondag te ontheiligen en me te vervelen, lelijk te doen tegen mijn ouders, te doden, met een ander naar bed te gaan, te stelen, te liegen, te begeren. God zij dank, Hij bestuurt mijn leven vaak zo door omstandigheden, door mijn geweten, door Zijn genade dat het er niet metterdaad van komt, maar geneigd ben ik. Als die handrem eraf zou gaan en een bepaalde situatie zich voor zou doen, kun je het ook van mij verwachten. Dus als je de krant leest en je leest in één krant: moeder vermoordt kind, man overvalt benzinepomp, jongere mishandelt tiener, man verkracht meisje, directeur fraudeert voor miljoenen, tiener vecht voor IS mee: wat denk je dan? Ik snap niet dat ze dat doen, ze lijken wel gek tegenwoordig. Dan heb je geen grondige zondekennis. Echt niet. Wat denk je dan? O Heere, ik had het ook kunnen zijn, kunnen doen. Als mijn leven op een bepaalde manier gegaan was, opvoeding, levensloop, contacten, dan had ik het ook kunnen doen. Heere, wat een wonder en genade dat ik niet zo in de krant sta, dat ik dat niet ben. Want ik ben geneigd tot alle kwaad. Mijn opwellingen bewijzen het bij tijden. Het zit er in bij mij. Heere, ik dank U dat U me daarvoor bewaard hebt, ook vandaag weer.

En dat geeft ook aan de kleur van het geestelijk leven. Want gebeurt er door wedergeboorte? Dan blijf ik geneigd tot alle kwaad. Maar er komt iets nieuws: liefde. Liefde en gezindheid om het kwaad te bestrijden. Dus dan zijn er tegengestelde dingen in mijn leven: geneigd tot alle kwaad en gezind tot bestrijding van het kwaad en tot het goede. Maar: geneigd tot alle kwaad blijft. Dat is van belang te beseffen. Kijk, dat komt tegenwoordig nogal voor. Jongeren, zij alleen?, drinken wat pilsjes, kijken eens een film, James Bond ofzoiets, kijken voetbal op tv. En zeggen nogal snel och ik word heus niet verslaafd. Ik wordt heus niet aan alcohol verslaafd, ik word heus niet sexverslaafd of sportverslaafd, kom nou toch, ik weet heus wel hoever ik gaan kan. Mij overkomt dat

niet. Dat is teken van gebrek aan zondekennis. Dat je jezelf overschat en niet kent. Als je jezelf kent, zondekennis hebt dan word je voorzichtig, dan leer je afstand bewaren. Want o als er vuur bij mijn gedachten komt en die aansteekt. Dat geldt als je bekeerd bent, wedergeboren kent, dus laat staan als je onbekeerd bent, dan zeker.

Trouwens, we kijken dan vaak naar jongeren, maar ouderen? Noach werd dronken. 600 jaar was hij nooit geweest, en toen. Salomo boog voor de afgoden, 50 jaar had hij het nooit gedaan. David ging het volk tellen, wat hij 60 jaar niet gedaan had. Als je oud bent, mocht worden in het leven met de Heere, al heb je 80 jaar een zonde niet gedaan, dan ben je nog niet immuun. Waakt en bidt.

Dat is echte zondekennis. Die kan vervluchtigen. Verdampen en je wordt overmoedig, je vind het maar gewoon dat je fatsoenlijk leeft en gelooft, je wordt minder alert. Het wil verdiepen. Tot alle kwaad geneigd. Als ik de krant lees, o wat had ik niet kunnen doen, wakend tegen verzoeking, je weet hoe zwak je bent, 's morgens biddend om voor zonden bewaard te blijven. Dankbaar voor het goede in je leven van liefde en vreze Gods, dankbaar voor alles wat je niet deed. Verdiepend.

En zo is het leven van wedergeboorte die tweespalt, tweestrijd. Geneigd tot alle kwaad, gezind tot het goede. Dat geeft de strijd. Twee tegengestelde krachten, neigingen in mijn leven. Dan is het christenleven strijd. Geneigd God en mijn naaste te haten. Geneigd, maar door genade gezind om Hem lief te hebben. Geneigd om omlaag te zakken maar gezind om omhoog te trekken. Het goede dat ik wil doe ik niet, het kwade dat ik niet wil doe ik. Die strijd doet verlangen naar het einde, naar de overwinning. Het beste bewijs dat ik mijn zonde recht en grondig ken. Ik wil er vanaf. En ik kom er vanaf. Eens, over de grens van de dood heen. Wordt mijn zondige natuur uitgebrand, weggeschroeid. En ik zal God dienen en liefhebben. Puur en volkomen. Zonder strijd en zonder smet.

Met de NGB art 15: dat het besef van deze verdorvenheid de gelovigen dikwijls zou doen zuchten, verlangende om van dit lichaam des doods verlost te worden.

Amen